Pohjois-Savon liitto
Regional Council of Pohjois-Savo

Pohjois-Savon liikennejärjestelmän kehittäminen

Pohjois-Savon liikennejärjestelmä-suunnitelma 2040

Pohjois-Savon maakuntahallitus
Hyväksytty 22.2.2021

Sisällys

1. Visio ja kehittämisen periaatteet
2. Keskeiset palvelutasopuutteet
3. Toimenpideohjelma
4. Vaikutusten arviointi
5. Toimeenpano ja seuranta

Pohjois-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelmassa 2040 esitellään keskeiset liikennejärjestelmän kehittämisen periaatteet ja toimenpiteet vision mukaisen liikennejärjestelmän saavuttamiseksi vuonna 2040. Suunnitelma on tarkoituksella tiivis ja sisältää keskeiset nostot.

Suunnitelman on laatinut Pohjois-Savon liitto vuorovaikutuksessa sidosryhmien kanssa ja se on hyväksytty Pohjois-Savon maakuntahallituksessa 22.2.2021. Suunnitelma kuvastaa maakunnan tavoitetilaa.

1. Visio ja kehittämisen periaatteet

Liikennejärjestelmäsuunnittelun kokonaisuus

§ Laki liikenne-järjestelmästä ja maanteistä

- Sisällön määrittely
- Tavoitteet

LIIKENNE 12

Valtakunnallinen liikennejärjestelmä-suunnitelma

- Yhteiskunnalliset päämäärät
- Liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteet
- Strategiset linjaukset
- *12-vuotinen rahoitusohjelma* (ei vielä julkaistu)

Itä-Suomen liikennestrategia

- Päämäärät
- Läpäisevät periaatteet
- Liikkumisen ja kuljetusten tavoitteet
- Toimenpiteet (ensiaskeleet)

Valtakunnalliset linjaukset

Ylimaakunnalliset linjaukset

Maakuntasuunnitelma ja –ohjelma, maakuntakaava

Maakunnalliset linjaukset

Pohjois-Savon liikennejärjestelmän 2040 visio, kehittämisen periaatteet sekä toimenpiteet

Seudulliset linjaukset

Seudulliset liikennejärjestelmä-suunnitelmat ja aiesopimukset

Pohjois-Savon liikennejärjestelmän visio 2040

Liikennejärjestelmä tukee Pohjois-Savon elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä kestävästi. Toimivat ja turvalliset yhteydet ja liikennepalvelut mahdollistavat kustannustehokkaat kuljetukset, työssäkäyntialueiden toimivuuden ja monipaikkaisen arjen sujuvuuden.

Visio ja kehittämisen periaatteet on muodostettu edellisen sivun lähtökohtien pohjalta.

Liikennejärjestelmän kehittämisen läpäisevät periaatteet

- kestävää liikkumista, kuljetuksia ja yhdyskuntarakennetta suosiva
- kilpailukykyä ja kustannustehokkuutta lisäävä
- olosuhteiltaan turvallinen ja esteetön
- eri väestöryhmien tarpeet huomioon ottava
- kansainvälisesti ja kansallisesti integroitunut
- ilmastonmuutosta hillitsevä ja ympäristöhaittoja vähentävä
- tietoa sekä laadukkaita ja nopeita tietoliikenneyhteyksiä hyödyntävä
- toimintavarmuuden ja yhteiskunnan huoltovarmuuden turvaava

2. Keskeiset palvelutasopuutteet

Keskeiset palvelutasopuutteet on tunnistettu eri näkökulmista

Visio ja kehittämisen periaatteet tarkoittavat erilaisia asioita erilaisille aluetyypeille. Visiota on tarkennettu ja konkretisoitu seuraavalla jaottelulla:

1. Kuopio-Siilinjärven, Iisalmen ja Varkauden paikallisliikennealueet
2. Kuntakeskukset ja muut keskeiset taajamat
3. Haja-asutusalueet
4. Sisäinen saavutettavuus (työssäkäyntialueet ja kuntakeskusten väliset yhteydet)
5. Ulkoinen saavutettavuus (yhteydet muihin maakuntiin ja ulkomaille)

Jokaiselle aluetyypille on tunnistettu asiantuntijatyönä keskeiset palvelutasopuutteet verrattuna visioon.

Puutelistat eivät ole kaiken kattavat vaan sisältävät keskeisimmät nostot. Tähän on päädytty, koska suunnitelman on haluttu kattavuuden sijaan olla priorisoiva. Keskeiset palvelutasopuutteet perustelevat valittuja toimenpiteitä.

Pohjois-Savon YKR-taajamat väkiluvun mukaan sekä keskeistä infrastruktuuria.

Kuopio-Siilinjärven, Iisalmen ja Varkauden paikallisliikennealueet

Mitä visio tarkoittaa Pohjois-Savon paikallisliikennealueilla?

- Kävelyn, pyöräilyn ja paikallisliikenteen kulkutapaosuus on kasvanut
- Ajoneuvokanta on uudistunut ja uusiutuvat käyttövoimat ovat lisääntyneet
- Kahden ja useamman auton kotitalouksien määrä on vähentynyt
- Maankäyttö on eheytynyt ja tukee paremmin joukkoliikennekysyntää

Mitkä ovat keskeiset palvelutasopuutteet nykytilan ja vision toteutumisen välissä?

- Kävelyn ja pyöräilyn sujuvuus ja turvallisuus lyhyillä matkoilla verrattuna henkilöautoon
- Paikallisliikenteen harva vuorotarjonta iltaisin ja viikonloppuisin
- Vaihtoehtoisten käyttövoimien lataus- ja tankkausinfrastruktuurin vähäisyys
- Joukkoliikenteen kysyntäpohja

Tällä sivulla on kuvattu vain paikallisliikennealueiden sisäisiä palvelutasopuutteita. Keskusten väliset ja maakunnan sisäiset palvelutasopuutteet on kuvattu sisäisen saavutettavuuden osiossa.

Tummemmalla harmaalla kuvassa paikallisliikennealueen YKR-taajamat

Kuntakeskukset ja muut keskeiset taajamat

Mitä visio tarkoittaa Pohjois-Savon kuntakeskuksissa ja muissa keskeisissä taajamissa?

- Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuus on kasvanut
- Liikennepalveluita on tarjolla.
- Ajoneuvokanta on uudistunut ja uusiutuvat käyttövoimat ovat lisääntyneet
- Tietoliikenneyhteydet mahdollistavat etätyön tekemisen useammille

Mitkä ovat keskeiset palvelutasopuutteet nykytilan ja vision toteutumisen välissä?

- Kävelyn ja pyöräilyn sujuvuus ja turvallisuus lyhyillä matkoilla verrattuna henkilöautoon
- Liikennepalveluiden ja erityisesti taksien tarjonta on vähäistä tai jopa olematonta
- Henkilöautojen vaihtoehtoisten käyttövoimien lataus- ja tankkausinfrastruktuurin vähäisyys
- Tietoliikenneyhteyksien nopeustaso, toimintavarmuus ja kattavuus

Tummemmalla harmaalla kuvassa kuntakeskukset ja muut keskeiset taajamat

Haja-asutusalueet

Mitä visio tarkoittaa Pohjois-Savon haja-asutusalueilla?

- Tieverkon kunto ja hoitotaso palvelevat nykyistä paremmin raaka-aine- ja tuotekuljetuksia sekä työmatka- ja koululiikennettä
- Liikennepalveluita on tarjolla
- Tietoliikenneyhteydet parantavat tuotantolaitosten toimintamahdollisuuksia sekä mahdollistavat etätyön tekemisen useammille

Mitkä ovat keskeiset palvelutasopuutteet nykytilan ja vision toteutumisen välissä?

- Seutu- ja yhdysteiden sekä yksityisteiden huono kunto ja hoidon taso
- Liikennepalveluiden ja taksien tarjonta on olematonta
- Tietoliikenneyhteyksien nopeustaso, toimintavarmuus ja kattavuus

Haja-asutusalueet sijaitsevat taajamien ulkopuolella.

Sisäinen saavutettavuus

Mitä visio tarkoittaa Pohjois-Savon sisäiselle saavutettavuudelle?

- Kuntakeskusten välinen ja työssäkäyntialueiden sisäinen joukkoliikennetarjonta on lisääntynyt
- Joukkoliikenteeseen liittyvää tietoa on helposti saatavissa, lippujen osto on helppoa ja liput ovat monikäyttöisiä ja solmupisteet viihtyisiä
- Junaliikenne palvelee maakunnan sisäisiä matkoja
- Solmupisteet palvelevat paremmin matkaketjujen sujuvuutta
- Kaupunkien väliset ja työssäkäyntialueiden sisäiset matka-ajat ovat lyhentyneet

Mitkä ovat keskeiset palvelutasopuutteet nykytilan ja vision toteutumisen välissä?

- Puutteellinen joukkoliikennetarjonta
- Joukkoliikenteen käytön helppouteen liittyvät palvelut
- Taajamien välisten matka-aikojen kesto
- Junaliikenteen aikataulu ja vuorotiheys
- Solmupisteiden puutteellinen palvelutaso

Työssäkäyntialueet Pohjois-Savossa vuonna 2017.

Ulkoinen saavutettavuus

Mitä visio tarkoittaa Pohjois-Savon ulkoiselle saavutettavuudelle?

- Kuopion ja Helsingin välinen matka-aika junalla on 3 tuntia
- Logistiikan yhteiskuntataloudellinen tehokkuus on parantunut, myös yritysten logistiikkakustannukset alentuneet, mm. digitalisaation avulla
- Elinkeinoelämän kuljetusten käyttämät väylät ovat palvelutasoltaan hyviä
- Raideliikenne on käytetty vaihtoehto sekä henkilö- että tavaraliikenteessä
- Vesiliikenteen kustannustehokkuus on parantunut ja kansainvälisiä kuljetuksia on nykyistä enemmän
- Tie-, raide-, lento- ja vesiliikenne tukevat Pohjois-Savon suoraa kansainvälistä saavutettavuutta sekä henkilö- että tavaraliikenteessä

Mitkä ovat keskeiset palvelutasopuutteet nykytilan ja vision toteutumisen välissä?

- Rautateiden henkilöliikenteen matka-aika ja vuorotarjonta sekä matkaketjujen jatkuvuus ja solmupisteiden viihtyisyys
- Liikenneverkon kuntopuutteet nostavat logistiikkakustannuksia
- Vesikuljetusten heikko kilpailukyky suhteessa muihin kuljetusmuotoihin
- Tie- ja raidekuljetusten turvallisuus, sujuvuus, ennakoitavuus ja kapasiteetti
- Suorien kansainvälisten yhteyksien vähäisyys
- Lentoliikenteen vuorotarjonta ja hintataso

Pohjois-Savon pääväyläasetuksen mukaiset väylät, tärkeimmät satamat ja lentoasema

Keskeisimmät palvelutasopuutteet verrattuna liikenne-järjestelmän visioon 2040 - Yhteenveto

Osa-alue	Keskeisimmät tunnistetut palvelutasopuutteet visioon 2040 nähden
Kuopio-Siilinjärven, Iisalmen ja Varkauden paikallisliikennealueet	• Kävelyn ja pyöräilyn sujuvuus ja turvallisuus lyhyillä matkoilla verrattuna henkilöautoon • Paikallisliikenteen harva vuorotarjonta iltaisin ja viikonloppuisin • Vaihtoehtoisten käyttövoimien lataus- ja tankkausinfrastruktuurin vähäisyys • Joukkoliikenteen kysyntäpohja
Kuntakeskukset ja muut keskeiset taajamat	• Kävelyn ja pyöräilyn sujuvuus ja turvallisuus lyhyillä matkoilla verrattuna henkilöautoon • Liikennepalveluiden ja erityisesti taksien tarjonta on vähäistä tai jopa olematonta • Henkilöautojen vaihtoehtoisten käyttövoimien lataus- ja tankkausinfrastruktuurin vähäisyys • Tietoliikenneyhteyksien nopeustaso, toimintavarmuus ja kattavuus
Haja-asutusalueet	• Seutu- ja yhdysteiden sekä yksityisteiden huono kunto ja hoidon taso • Liikennepalveluiden ja taksien tarjonta on olematonta • Tietoliikenneyhteyksien nopeustaso, toimintavarmuus ja kattavuus
Sisäinen saavutettavuus	• Puutteellinen joukkoliikennetarjonta • Joukkoliikenteen käytön helppouteen liittyvät palvelut • Taajamien välisten matka-aikojen kesto • Junaliikenteen aikataulu ja vuorotiheys • Solmupisteiden puutteellinen palvelutaso
Ulkoinen saavutettavuus	• Rautateiden henkilöliikenteen matka-aika ja vuorotarjonta sekä matkaketjujen jatkuvuus ja solmupisteiden viihtyisyys • Liikenneverkon kuntopuutteet nostavat logistiikkakustannuksia • Vesikuljetusten heikko kilpailukyky suhteessa muihin kuljetusmuotoihin • Tie- ja raidekuljetusten turvallisuus, sujuvuus, ennakoitavuus ja kapasiteetti • Suorien kansainvälisten yhteyksien vähäisyys • Lentoliikenteen vuorotarjonta ja hintataso

Palvelutasopuutteista on johdettu valtakunnallisiin tavoitteisiin sopivat tarkennukset (Pohjois-Savo)

Saavutettavuus

- Liikenneverkon palvelutason parantaminen
- Kaupunkien välisten matkojen nopeuttaminen
- Kansainvälisen liikenteen sujuvuuden parantaminen
- Eri väestöryhmien liikkumisen turvaaminen

Kestävyys

- Tie-, vesi- ja raidekuljetusten toimintaedellytyksien parantaminen
- Kävelyn ja pyöräilyn houkuttelevuuden parantaminen taajamissa
- Joukkoliikenteen houkuttelevuuden parantaminen kaupunkiseuduilla
- Tieliikenteen uusien käyttövoimien lataus- ja tankkausinfrastruktuurin yleistyminen

Tehokkuus

- Logistiikkakustannusten alentaminen
- Tieliikenteen turvallisuuden parantaminen
- Tietoliikenneyhteydet monipaikkaisen arjen mahdollistajana
- Tehokkaiden toimintamallien käyttäminen

3. Toimenpideohjelma

Saavutettavampi, kestävämpi ja tehokkaampi Pohjois-Savon liikennejärjestelmä

Palvelutasopuutteet perustelevat toimenpiteet

- Toimenpideohjelmaan on kirjattu vision ja nykytilan keskeisten palvelutasopuutteiden korjaamiseksi tunnistettuja toimenpiteitä. Toimenpiteet on tunnistettu asiantuntijatyönä ja sidosryhmäyhteistyössä.

- Toimenpiteet on jaoteltu seuraavasti:
  - Rahoitustaso ja määrärahojen käyttö
  - Infrastruktuuri
  - Liikennepalvelut ja tieto
  - Toimintamallit

- Toimenpiteille on tunnistettu keskeinen päätöksentekevä tai toteutuksesta vastaava taho.

- Lisäksi toimenpiteistä on tunnistettu kärkitoimenpiteet

Pohjois-Savon liikennejärjestelmän visio 2040

Liikennejärjestelmä tukee Pohjois-Savon elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä kestävästi. Toimivat ja turvalliset yhteydet ja liikennepalvelut mahdollistavat kustannustehokkaat kuljetukset, työssäkäyntialueiden toimivuuden ja monipaikkaisen arjen sujuvuuden.

Rahoitustasoon ja määrärahojen käyttöön liittyvät toimenpiteet

Toimenpiteet	Vastuutaho
Perusväylänpidon rahoitustason nosto teiden ja ratojen korjausvelkaa vähentävälle tasolle	**Eduskunta (rahoitustaso)**
Vähäliikenteisen teiden (ml. yksityistiet) kunnostaminen	Pohjois-Savon ELY-keskus
Pääteiden yhtenäisen nopeustason mahdollistavat toimet	Pohjois-Savon ELY-keskus
Rataverkon nopeustason ylläpito- ja nopeudennostotoimet	Väylävirasto
Tasoristeyksien turvallisuuden parantaminen	Väylävirasto
Logististen solmupisteiden saavutettavuuden parantaminen	Pohjois-Savon ELY-keskus
Joukkoliikenteen rahoitustason nosto mahdollistamaan tarpeita vastaavat joukkoliikennepalvelut	**Eduskunta (rahoitustaso)**
Maakunnan ja sen lähialueiden sisäisen työssäkäyntiliikenteen mahdollistaminen	Pohjois-Savon ELY-keskus
Juna- ja linja-autoliikenteen aikataulujen yhteensovittaminen	Pohjois-Savon ELY-keskus
Yhteiskäyttöisten matkalippujen ja mobiilimaksamisen kehittäminen	Traficom ja joukkoliikenneviranomaiset yhdessä markkinaehtoisten toimijoiden kanssa

Infrastruktuuriin liittyvät toimenpiteet (1/2)

Toimenpiteet	Vastuutaho
Savon radan parantamistoimien toteuttaminen Kouvola-Kajaani välillä	Väylävirasto, edellyttää rahoitusta
Iisalmi–Ylivieska-radan kapasiteetin lisääminen	Väylävirasto, edellyttää rahoitusta
Kuopion ratapihojen peruskorjaaminen	Väylävirasto, edellyttää rahoitusta
Pieksämäen ratapihan peruskorjaaminen	Väylävirasto, edellyttää rahoitusta
Pieksämäki–Varkaus-radan sähköistäminen	Väylävirasto, edellyttää rahoitusta
Itäradan suunnittelun jatkaminen *(Helsinki-Vantaa–Porvoo–Kouvola –linjaus)*	Hankeyhtiö, Uudenmaan ja Kymenlaaksojen liitot
Puuterminaalien ja niiden yhteyksien kehittäminen *(Sänkimäen ratayhteyden sähköistys, Luikonlahden puuterminaalin rakentaminen, Lapinlahden keskustan puuterminaalin korvaaminen)*	Väylävirasto, edellyttää rahoitusta
Valtatien 5 kehittäminen *(Leppävirta–Humalajoki, Siilinjärvi–Iisalmi)*	Väylävirasto, edellyttää rahoitusta
Valtatien 9 kehittäminen (Riistaveden kohta, Suonenjoen kohta, Riistavesi–Ohtaansalmi, Vuorela–Jännevirta, yhteysväliselvitys; Vaajasalon linjausta tarkastellaan maakuntakaavaprosessissa)	Väylävirasto, edellyttää rahoitusta
Tiestön turvallisuus- ja sujuvuuspuutteiden poistaminen (erityisesti Nerkoon kohta sekä pääteiden ohituskaistat)	ELY-keskus/Väylävirasto, edellyttää rahoitusta

Infrastruktuuriin liittyvät toimenpiteet (2/2)

Toimenpiteet	Vastuutaho
Keskustojen, taajamien ja asuinympäristöjen suunnittelu kävely-, pyöräily- ja joukkoliikennelähtöisesti (maakunta- ja kuntakaavoitus)	Pohjois-Savon liitto ja kunnat
Keskeisimpien kävelyn ja pyöräilyn väylien jatkuvuuden, käytettävyyden ja turvallisuuden varmistaminen sekä myönteisen pyöräilykulttuurin kehittäminen	Kunnat
Liikenneturvallisuussuunnitelmissa tunnistettujen toimenpiteiden toteuttaminen	Kunnat, ELY-keskus ja muut mukana olevat toimijat
Kasvatetaan rahti- ja matkustajasatamien vastaanottokykyä isommalle laivoille Saimaan kanavan sulkujen pidentämisen myötä	Kuopion ja Varkauden kaupungit
Toteutetaan Itä-Suomen logistiikka-alue (Kuopio, Matkus) ja yhdistettyjen kuljetusten terminaali	Kuopion kaupunki (edistäjänä)
Huomioidaan tieliikenteen uusien käyttövoimien lataus- ja tankkausinfrastruktuurin tarve maakunta- ja kuntakaavoituksessa	Pohjois-Savon liitto, kunnat
Laaditaan Pohjois-Savon tietoliikenneverkon tavoitekuva	Pohjois-Savon liitto

Liikennepalveluihin ja tietoon liittyvät toimenpiteet

Toimenpiteet	Vastuutaho
Kehitetään matkakeskuksia sekä muita liikenteen solmupisteitä (mm. viihtyvyyden, palveluiden, tiedon saatavuuden, liityntäpysäköinnin ja saavutettavuuden osalta)	Edellyttää laajaa yhteistyötä, aktiivisena toimijana kys. kaupunki/kunta
Kehitetään palveluiden helppokäyttöisyyttä sekä informaation selkeyttä ja riittävyyttä	Kunnat, ELY-keskus, Traficom, Pohjois-Savon liitto
Kokeillaan rohkeasti uudenlaisia konsepteja liikennepalveluiden tuottamiseen	Kaikki
Edistetään yksilölähtöisten liikkumispalveluiden syntymistä	Kaikki
Edistetään älyliikenteen ja automaattisen liikkumisen toimintamahdollisuuksien parantumista	Väylävirasto
Selvitetään edellytykset lähijunaliikenteelle välillä Suonenjoki–Kuopio–Iisalmi	Kuopio ja radanvarren kaupungit ja kunnat
Kehitetään suoria ja sujuvia lentoyhteyksiä sekä pääkaupunkiseudulle että Eurooppaan	Kuopion lentoliikenteen ydinryhmä
Kehitetään Kuopion lentoasemaa Itä- ja Keski-Suomen päälentoasemana	Kuopion lentoliikenteen ydinryhmä
Kehitetään Varkauden lentopaikkaa	Joroinen ja Varkaus

Toimintamalleihin liittyvät toimenpiteet

Toimenpiteet	Vastuutaho
Sitoudutaan Kuopion seudun MAL-yhteistyöhön	Seudun kunnat, valtio, muut toimijat
Edistetään Viitoskäytävä-kumppanuutta	Pohjois-Savon liitto ja muut liitot, kunnat, Viitostie ry, muut toimijat
Jatketaan Itä-Suomen seudullista liikennejärjestelmätyötä	Kunnat, Pohjois-Savon ELY-keskus, Pohjois-Savon liitto, muut toimijat
Jatketaan Itä-Suomen liikenneturvallisuustoimijatyötä	Kunnat, Pohjois-Savon ELY-keskus, Pohjois-Savon liitto, muut toimijat
Jatketaan laajaa itäisen Suomen yhteistyötä	Pohjois-Savon liitto ja muut liitot, Nopeat itäradat neuvottelukunta
Jatketaan yhteistyötä VR:n ja LVM:n kanssa vuorotarjontaan, aikatauluihin ja ostoliikenteeseen vaikuttamisessa	Pohjois-Savon liitto, kunnat, muut toimijat
Suositaan biokaasua oman kaluston hankinnassa	Kaikki

Pohjois-Savon kärkitoimenpiteet

- **Pääväylien palvelutason kehittäminen**
  - Savonradan parantaminen ja nopeuttaminen sekä Itärata*
  - Vt 5 vaiheittainen kehittäminen
  - Vt 9 vaiheittainen kehittäminen
  - Iisalmi–Ylivieska 2. vaiheen toteuttaminen

- **Kestävän liikkumisen ja logistiikan edistäminen**
  - Liikkumispalvelut, kävely ja pyöräily

- **Muun väyläverkon ja solmujen kehittäminen**
  - Edellyttää perusväylänpidon rahoituksen nostoa

*Talouspoliittinen ministerivaliokunta 20.1.2021: Lentorata-Porvoo –Kouvola -linjaus

4. Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi (1/2)

Pohjois-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040:n vaikutusten arvioinnin kehikkona on valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusten arvioinnin lähestymistapa niiltä osin kuin se liittyy strategiseen suunnitelmaan.

Suunnitelman toimenpiteet perustuvat visioon ja liikennejärjestelmän kehittämisperiaatteisiin sekä niiden ja nykytilan välisiin keskeisimpiin palvelutasopuutteisiin. Toimenpiteitä ei arvioida hankkeina vaan Pohjois-Savon liikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteinä.

Saavutettavuus ja matkojen ja kuljetusten palvelutaso

Toteutuessaan suunnitelma parantaa *Pohjois-Savon saavutettavuutta* erityisesti viitoskäytävän suuntaisesti, painottaen etelän suuntaa ja raideliikennettä. Poikittaisyhteyksien osalta suunnitelma parantaa Kuopion alueen maantiesaavutettavuutta Jyväskylän ja Joensuun suuntiin. Pohjois-Savon sisäisen saavutettavuuden osalta suunnitelma parantaa erityisesti työssäkäyntialueiden sisäisiä joukkoliikenneyhteyksiä sekä luo edellytyksiä liikkumispalveluiden tason parantumiselle muilla alueilla. Pohjois-Savon kansainvälinen saavutettavuus paranee suunnitelman toteutumisen myötä sekä henkilöliikenteen että logistiikan kannalta.

Kuljetusketjujen palvelutaso paranee suunnitelman myötä laajasti. Tieverkon osalta on huomioitu kuljetusten kannalta merkittävimpien pääväylien sujuvuuspuutteiden korjaaminen sekä vähäliikennöidymmän tieverkon korjausvelan vähentäminen. Suunnitelma parantaa erityisesti raide- ja vesiliikennettä kilpailukykyisenä vaihtoehtona.

Joukkoliikennematkojen palvelutaso paranee erityisesti kaupunkiseutujen työssäkäyntialueilla sekä Pohjois-Savon ja pääkaupunkiseudun välillä. Työssäkäyntialueilla korostuvat sekä paikallisliikenne että yksilölähtöiset liikkumispalvelut. Vähäliikennöidymmän tieverkon korjausvelan vähentäminen parantaa palvelutasoa haja-asutusalueilla.

Vaikutusten arviointi (2/2)

Taloudellinen, ekologinen ja sosiaalinen kestävyys

Korjausvelan vähentyminen parantaa liikenneverkon *yhteiskuntataloudellista* sekä elinkeinoelämän logististen kustannusten että ihmisten liikkumisen kannalta. Saavutettavuuden parantaminen edistää maakunnan taloudellisen kasvun edellytyksiä sekä yritysten toimintaedellytyksiä. Suunnitelmalla on mittavia julkistaloudellisia vaikutuksia, jotka kohdistuvat pääosin valtioon ja jossakin määrin kuntiin. Junaliikenteen kulku- ja kuljetustapaosuus pitkillä matkoilla kasvaa suunnitelman toteutumisen myötä.

Suunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen parantaa Pohjois-Savon jälkeenjäänyttä suhteellista saavutettavuutta ja lisää alueiden välistä tasavertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta maan eri osien välillä. Myös liikkumispalveluiden kehittäminen parantaa *sosiaalista kestävyyttä*. Suunnitelman mukainen liikkumispalveluiden kehittäminen parantaa paikallisliikennealueilla asuvien, erityisesti pienempituloisten ja naisten asemaa, sillä he käyttävät eniten liikkumispalveluita. Suunnitelma vähentää toteutuessaan lyhyitä henkilöautomatkoja, millä on myös positiivisia terveysvaikutuksia. Suunnitelma painottaa kestävää liikkumista, kuljetuksia ja yhdyskuntarakennetta, mikä vähentää liikennejärjestelmän ilmastovaikutuksia ja hillitsee *ilmastonmuutosta*. Suunnitelma edistää biokaasun liikennekäyttöä, mikä tukee päästöjen vähentämisen lisäksi myös alueen elinvoiman ja yritystoiminnan kehittymistä.

Liikennejärjestelmän turvallisuus

Turvallisuuden ja esteettömyyden edistäminen kaikissa liikennejärjestelmän kehittämisen toimenpiteissä on yksi suunnitelman keskeisistä läpäisevistä periaatteista. Konkreettisesti jatkuva liikenneturvallisuustyö toteutuu Itätoimija-liikenneturvallisuushankkeen ja päivittyvien kuntien liikenneturvallisuussuunnitelmien kautta

5. Toimenpano ja seuranta

Toimeenpano ja seuranta

- Toimenpiteiden toteutumista seuraa Pohjois-Savon liikennejärjestelmätyöryhmä vuosittain.
  - Itä-Suomessa toimii laaja liikennejärjestelmätyön ekosysteemi, jossa Pohjois-Savon oma työryhmä on yksi tekijä (kts. seuraava sivu).
  - Seurannan tueksi ylläpidetään liikennejärjestelmän ajantasaista tilannekuvaa.
- Pohjois-Savon liitto yhdessä Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja kuntien kanssa vastaa siitä, että suunnitelma huomioidaan maakunta- ja kuntakaavoituksessa sekä seudullisessa liikennejärjestelmätyössä ja sen aiesopimuksissa.
  - Liiton ja kuntien vastuulla olevat toimenpiteet toteutuvat ensisijaisesti seudullisen liikennejärjestelmätyön ja muiden rahoituskanavien kautta.
- Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman edunajamisluetteloon nostetaan keskeisimmät edunvalvontaa vaativat liikennejärjestelmän toimenpiteet tästä suunnitelmasta.
- Suunnitelmaa päivitetään valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman rytmissä.

Jatkuva liikennejärjestelmätyö ja -vuorovaikutus Pohjois-Savossa

Itäisen Suomen yhteistyö (5 maakuntaa)
(*maakuntien liitot, ELYt*): Alueen yhteiset asiat

Itä-Suomen liikennestrategiaryhmä (3 maakuntaa)
(*ELY, maakuntien liitot, Väylävirasto, Traficom*):
Näkemyksen muodostaminen keskeisistä kehittämistarpeista

Itä-Suomen liikennejärjestelmätyöryhmä
(*ELY, seuturyhmien pj:t, maakuntien liitot, Väylävirasto, Traficom*): Näkemyksen muodostaminen alueella tehtävästi työstä

Pohjois-Savon liikennejärjestelmätyöryhmä
(PS *liitto, seuturyhmien pj:t, ELY, kauppakamari, SKAL, LAL, Finavia, Ficom, Väylävirasto, Traficom*):
Maakunnallisten tarpeiden tunnistaminen

Pohjois-Savon seudulliset liikennejärjestelmätyöryhmät:

Ylä-Savon liikennejärjestelmätyöryhmä
(*kunnat, ELY, Pohjois-Savon liitto,*):
Näkemyksen muodostaminen seudulla tehtävästä työstä

Kuopion seudun liikennejärjestelmätyöryhmä
(*kunnat, ELY, Pohjois-Savon liitto*):
Näkemyksen muodostaminen seudulla tehtävästä työstä

Keski-Savon liikennejärjestelmätyöryhmä
(*kunnat, ELY, PS ja ES liitot*):
Näkemyksen muodostaminen seudulla tehtävästä työstä

Näiden lisäksi Pohjois-Savossa on erillisiä liikenneturvallisuutta ja joukkoliikennettä käsitteleviä työryhmiä

Liikennejärjestelmää kehitetään useilla tasoilla

taso

Keskeiset dokumentit ja työtä tekevät tahot

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (2021, tarkistus hallituskausittain), jossa toimenpideohjelma. LVM, Traficom, Väylävirasto.

Itä-Suomen liikennestrategia (2015) ohjaa toimintaa, tiivis yhteistyö alueen yhteisen näkemyksen muodostamisessa. ELY-keskus, liitot, kunnat.

Pohjois-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040, jossa maakunnan kehittämisen painopisteet. Pohjois-Savon liitto.

Seudulliset liikennejärjestelmäsuunnitelmat ja aiesopimukset, joissa Seudun keskeiset toimenpiteet. ELY-keskus, kunnat, maakuntaliitto.

Kuntien oma toiminta ja suunnitelmat. Väylänpitäjien oma toiminta ja suunnitelmat. Kunnat, ELY-keskus, Väylävirasto.

Pohjois-Savon liiton julkaisu A 87
Kuopio 2021
ISBN 978-952-7171-45-5
ISBN (pdf) 978-952-7171-46-2
ISSN 1797-4402